

Lezingen | Excursies | Agenda

Vogelwerkgroep springlevend

De Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland is springlevend. Dat blijkt onder meer uit de vele activiteiten, die onze agenda vullen. In deze aflevering allereerst verslagen van excursies naar het Vogelringstation, Texel en een beknopt verslag van een lezing over het prachtige natuurgebied De Brenne in Midden-Frankrijk. Vervolgens komt het uitgebreide overzicht met alle nieuwe activiteiten voor de komende maanden, waaronder de aankondiging van een nieuwe Engelandreis, maar ook tal van andere leuke activiteiten. Kortom, doe mee!

Sla je slag in het Paradijs

Je ogen uitkijken in het Vogelringstation

Misschien was het wel de allermooiste nazomerse zaterdag ooit. Lange schaduwen gleden voor ons uit op 24 september jongstleden. We zijn op weg naar Vogelringstation het Paradijs in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Vijfentwintig minuten lopen van de ingang aan de Zandvoortselaan. Onderweg de verrekijsers al in de aanslag. Veel Aalscholvers van links naar rechts en vice versa. Niet zo verwonderlijk in de buurt van een kolonie op de voormalige Renbaan. Nooit geweten dat de Renbaan maar een aantal jaren in gebruik is geweest en al weer heel lang geleden is afgebroken. Tijdens recente graafwerkzaamheden zijn de fundamenteen letterlijk boven water gekomen. Natuurlijk heel veel damherten en gelukkig ook IJsvogels, Groenlingen, zwanen, Futen en Meerkoeten. Net voorbij een bordje verboden toegang staat Hans Vader ons op te wachten. Het is warm en het heldere water in de infiltratiekanalen lokt. Zwemmen is helaas verboden. Hans start met een verhaal over het ontstaan van de waterwinning. Wat een vernuft.

We lopen nog een stukje en krijgen ook antwoord op de vraag welke roep wij al een hele tijd horen. Het blijkt een mix van de Groenpootruiter en nog een steltloper, de Zwarte Ruiter als ik me niet vergis. Had ik echt nooit geraden. Opeens hoor ik ook een Snor en een Nachtegaal? Verwarrend.

Wij betreden het Paradijs (ja, zo heet het echt!). Een grasveld omzoomd door wuivend riet. Een kleine poel. Een gebouwtje waar het meten, wegen en ringen van de vogels plaatsvindt. De zon, beetje wind en Zandvoort ver weg op de achtergrond. In en op het grasveld hoge mistnetten en een slagnet compleet met levende en kunststof lokvogels. Als eerste zien we twee pracht exemplaren van een Houtsnip en een Watersnip, die eerder op de ochtend zijn 'geslagen'. Voor sommige leden van de VWG is het misschien heel gewoon om vogels van zo dichtbij te zien. Voor mij is het een van de eerste keren en ik vind het adembenemend. Daarna wringen we ons met zijn veertien het gebouwtje in en zien de maestro's aan het werk. Bewegende katoenen zakjes hangen aan haakjes en worden één voor één geopend. Net pakjesavond maar dan nog spannender. Er wordt gedetermineerd, gemeten, geringd, tot slot gewogen en daarna hups de vrijheid weer terug, waarbij we allemaal hopen dat ze niet weer rechtstreeks een net invliegen.

Het 'slaan' van de vogels houdt in dat er vanuit de hut aan twee touwen wordt ge-

Foto's: Ellen Sijbring

trokken, die er voor zorgen dat twee op de grond liggende netten dichtklappen. Vogel gevangen, snel er naar toe en ze in een katoenen zakje stoppen. Dat slaan is een precisiewerkje; het succes hangt van luttele seconden af. Ik heb niet bijgehouden hoeveel soorten er uit de zakjes tevoorschijn kwamen, ook niet precies hoeveel de vogeltjes wogen en of ze al dan niet nog in de rui waren of hoeveel exemplaren vetje nul tot en met vier hadden. 'Vet vier' kwam heel weinig voor, dat weet ik nog wel. Wel heb ik mijn ogen uit staan kijken naar de kleuren, de fijne snaveltjes, de gelatenheid, de ieniemienie gewichtjes. Een Tjiftjaf van 6,5 gram heb ik wel onthouden en dan toch zo'n eind vliegen. Ik was niet de enige die zo geboeid was. "Hoe is het mogelijk", "oh, wat prachtig", "het is niet te geloven", "hoe meer je ervan weet hoe wonderbaarlijker het allemaal is," zo klonk het uit verschillende kelen. De Zwartkopjes, met hun bruine kopjes, rustig afwachting tot ze weer uit hun ondersteboven situatie bevrijd werden tijdens het wegen. Een Pimpelmees, die helemaal niet gediend was van dat gepruts en dat heel duidelijk liet merken door fanatiek in Hans' vingers te pikken. Het leek wel een spechtje.

Pimpelmezen moet je overigens tegenhouden tijdens het wegen. Die zetten 'm heel eenvoudig 'in zijn achteruit' net zoals ze gewend zijn bij het nestelen in holletjes.

Daarna een check langs de andere netten, weer twee Zwartkoppen en een Roodborst, de tweede keer vandaag. Misschien is het toch niet zo erg voor de vogels als wij denken. De Roodborst mag meteen weer door.

Hans vertelt over het ringen, de afwisselende mee- en tegenwerking vanuit Water- net. De tegenslag door diefstal en vernieling. Het feit dat iedereen dit vrijwillig doet, sterker nog uit eigen zak elk jaar een budget tevoorschijn tovert. Onze bijdragen zijn dan ook zeer welkom.

We sluiten af met koffie, cake en nog wat nagenieten in de zon. De terugweg is gezellig en als slotact flitsen drie IJsvogeltjes heen en weer over een van de winkalen. Wat een kunstenaars.

■ *Lottie de Wit*

Puur natuur in de Brenne

Lezing Geert Engels over zijn nieuwe 'thuis'

Je reist niet zomaar even naar het 'Parc naturel régional de la Brenne'. Het ligt zo'n 300 kilometer ten zuiden van Parijs, dus brengt alleen een forse dagtocht je met de auto te bestemder plaatse. Maar dan krijg je ook wat. Natuurbeschermer Tom van den Boomen heeft in de Fitis al uitgebreid verhaald over de enorme soortenrijkdom aan vogels die hij in de Brenne heeft aangetroffen. Op verzoek van onze activiteitencommissie kwam IVN-natuurgids Geert Engels op woensdag 16 november alles vertellen over de natuurgeheimen van dit 'land van duizend meren'.

Los van de vele vogelsoorten heeft De Brenne nog veel meer te bieden. Dankzij een bijzondere ondergrond van een 300 meter dikke laag kalk heeft de Brenne altijd veel water vastgehouden. Het gebied is al bewoond vanaf zo'n 15.000 jaar geleden, zo is gebleken uit aangetroffen sculpturen van oerossen. Vanaf het jaar 0 is er ijverig aan ijzerwinning gedaan. In grote ovens werd het erts gewonnen uit het ijzerhoudende kalksteen door grote ovens te gebruiken waarvoor het rijk aanwezige hout een goede brandstof leverde. Er ontstond een moerassig gebied, waar later vijvers zijn aangelegd om het water te reguleren en landbouw mogelijk te maken. Momenteel zijn er in de Brenne meer dan 2000 vijvers met een totaal oppervlakte

van 12.000 hectare, die vandaag de dag voornamelijk worden gebruikt voor het kweken van vis. Vanaf 1989 is het park opgericht teneinde het natuurlijk erfgoed te behouden. Het is ongeveer 1860 vierkante kilometers groot en herbergt zo'n 200 soorten broedvogels en talloze bijzondere plantensoorten. Bekend is het park vooral als pleisterplaats van Kraanvogels gedurende de trektijd.

Gids Engels woont in de nabijheid van Eindhoven, maar heeft al jaren een buitenhuis in de Brenne. Hij vertelt met passie over de rijke natuurvormen van het gebied, de uitgebreide toeristische vermaaksmogelijkheden (fietsen, wandelen enzovoorts) en toont talloze voorbeelden van mooie vogels, die in het gebied voorkomen. De Kleine Trap is al in de buurt gesignaleerd!

Wie een tijdje in dit rijke natuurgebied wil doorbrengen, vindt meer informatie op www.artdevivre-belabre.com, waar ook wordt uitgelegd hoe je kunt verblijven in de chambres d'Hotes van Engels. Ook voor groepen. Het aantal belangstellenden voor deze goedbezochte lezing paste maar net in het zaaltje van Ter Kleef.

■ Jan Kuys

80 soorten tijdens een dagje Texel

'Waar de Hoornder Ring zich laat smaken'

Op een mooie, rustige maar vroege herfstochtend zet een groepje enthousiaste vogelaars koers naar Den Helder voor een dagtocht naar Texel. De kampjescommissie heeft het dit voorjaar zo druk gehad met het regelen van de Schotlandreis (naar Engeland!) dat er geen tijd meer was om in het najaar ook nog een meerdaags kampje te organiseren. Dan maar een lekker lange dag naar een van de vogelrijkste gebieden van Nederland, dachten organisatoren Johan Stuart en Eef van Huijssteeden.

Voor een aantal mensen is dit dan toch weer te kort, zij besluiten er zelf nog 1 (of meer) dagen aan vast te plakken en bevinden zich al op het eiland. Na een korte boottocht over een vrijwel rimpelloze Waddenzee sluit de groep, waarin ik mij bevind, zich aan bij de anderen op Texel.

We fietsen gezamenlijk naar De Petten, waar twee Kleine Zilverreigers en enkele steltlopers foerageren. De kleuren van het riet zijn die van de herfst, van groen, geel en oranje naar rood en prachtig roestbruin. Via de Mokbaai, waar zich veel Bergeenden en Wulpen bevinden, en De Geul fietsen we naar het uitkijkpunt tussen de Horsmeertjes. Op een van de meertjes zit een grote groep Smienten en wat Tafeleenden en hier en daar loopt een Grote Zilverreiger. Bij De Kuil ligt een stuk omgeploegd land waar een grote groep Kramsvogels, Koperwieken en Spreeuwen foerageert. Er zit ook een Grote Lijster tussen. Geregeld vliegen er groepjes Kramsvogels en Koperwieken over en ook Graspiepers zijn op trek.

Tussen de middag drinken we koffie op een gezellig terras in Den Hoorn. De lokale lekkernij Hoornder Ring laat zich smaken. Na deze pauze springen we vrolijk weer op de fiets, want het is bijna windstil en fietsen op Texel ging nog nooit zo gemakkelijk. Nou ja, afgezien van wat zadelpijn hier en daar.

Via de bosranden langs het huis van Jan Wolkers rijden we naar Waal en Burg, waar een grote groep Rotganzen op een weiland zit. De slootjes zitten vol Smienten en een Aalscholver droogt zijn veren op een molenwiek. Op een kluitje in een akker zit een Smelleken op de uitkijk. Ook zit er een Slechtvalk op een paaltje. Texel lijkt een geschikte plek voor Slechtvalken, want tenzij we achtervolgd worden door één

SMIENTEN in het Texelse landschap. Foto: Marjolein Verdam

exemplaar zien we er in totaal drie op het gedeelte van het eiland dat we befietsten. We fietsen door naar Oosterend en dan naar de Waddendijk. Bij IJzerenkaap hebben we een mooi uitzicht over de Waddenzee, waar een grote groep Geoorde Futen dobbert. Een Vlaamse toerist beweert dat het Kuifduikers zijn, maar wij hebben Johan en Eef bij ons en bovendien de ANWB Vogelgids, dus die Belg kan het wel schudden. Er zwemmen ook een paar Eidereenden.

Afgelopen nacht is de wintertijd ingegaan en dat is te merken. De zon zakt al vroeg in de middag naar de horizon en het lage licht schijnt warm oranje over de uitgestrekte polders. We fietsen buitendijks terug naar het zuiden, langs Zandkeskleiput en Ottersaat waar de Watersnippen ons bij tientallen om de oren vliegen. Wulpen en Kluten staan wat te dutten en verder landinwaarts zit een paar Kleine Zwanen mooi te wezen voor de telescoop. In totaal zien we op deze dag 80 verschillende soorten, een mooi resultaat.

Dan splitst de groep zich weer op en terwijl een deel terugfietst naar zijn accommodatie, fietst mijn groepje in het licht van de ondergaande zon terug naar 't Horntje en de veerboot. De boot van 17:00 uur loopt enige vertraging op, omdat er gewacht wordt op een ambulance die iemand naar Den Helder moet brengen. Als we uiteindelijk vertrekken is het helemaal donker. Het is wintertijd, de zomer is voorbij, de vogeltrek is in volle gang. Laat de wintergasten maar komen.

■ Marjolein Verdam

Zeevogelkolonies bekijken in juni 2017

Nieuwe vogelreis naar Schotland en Engeland

In mei 2016 hebben we een mooie reis gemaakt naar de zeevogelkolonies in Noord-Engeland en Schotland! Lees het verslag in de Fitis nummer 3 van dit jaar. Deze reis gaan we opnieuw ondernemen. We verblijven in Seahouses nabij Holy Island en het natuurgebied Lindisfarne (een wadachtige baai) en zullen per boot bezoeken brengen aan de Farne Islands en Bass Rock. Op deze eilanden broeden Papegaaiduikers, Alken, Zeekoeten, Jan-van-Genten en nog veel meer zeevogels! De klifbroeders verblijven hier in grote aantallen en bieden een spectaculair schouwspel. Deze vaartochten zijn wel onder voorbehoud. Het kan te hard waaien. Tijdens een tocht naar het binnenland maken we kans op onder meer Schots Sneeuwhoen en Smelleken. De reis is van woensdagmiddag 14 juni 2017 tot en met maandagochtend 19 juni 2017. We nemen de boot vanuit IJmuiden naar Newcastle (vertrek om 17.30 uur) met eigen auto's en komen op maandagochtend omstreeks 9.30 uur weer in IJmuiden aan. De prijs is ongeveer € 370 all-in (kosten boten, overnachtingen, eten, koffie eventueel met gebak, vaarexcursies en tickets natuurgebieden). Exclusief benzine. We verblijven in een soort trekkershut (of in een tent). Heb je zin om mee te gaan, meld je dan zo spoedig mogelijk aan bij Johan Stuart via j.stuart@planet.nl. Deelname is op volgorde van aanmelding.

KAMPJESCOMMISSIE EDUARD HOEK, EEF VAN HUIJSSTEEDEN EN JOHAN STUART

Donderdag 12 januari | Lezing 'Better safe than sorry'

Het IVN organiseert samen met KNNV op donderdagavond 12 januari 2017 een lezing: "Systeem aarde vanuit de ruimte" met de centrale vraag: wat is duurzaamheid? Marc Heppener, Chief Science Officer van de European Space Agency (ESA), een bevoegde spreker, zal zijn uiteenzetting toelichten met prachtig beeldmateriaal van de aarde vanuit de ruimte.

Systeem aarde is een zeer complex systeem dat we nog slecht begrijpen. Alle onderdelen van de aarde vormen één groot dynamisch geheel, waarin alle componenten onderling in interactie zijn. De mens heeft grote invloed op dit systeem. Op de klimaatop in de Marokkaanse stad Marrakech zijn onderhandelaars en milieugroepen dan ook bezorgd over de toekomst. Wat zal de toekomst ons brengen, wat heeft duurzaamheid ermee te maken en is het 'better to be safe than sorry'?

DE LEZING WORDT GEHOUDEN IN HET BADHUIS LEIDSE BUURT (LEIDSEPLEIN 49, 2013 PW HAARLEM), AANVANG 19.45 UUR. KOSTEN 5 EURO PER PERSOON. **AANMELDEN IS VERPLICHT** EN KAN BIJ: IVNZK.LEZINGEN@GMAIL.COM OF TELEFONISCH BIJ CARLA KLEINPASTE, 06 525 35 343.

Zaterdag 28 januari | Amsterdamse Waterleidingduinen

Nico en Janine Rensen organiseren elke winter een prachtige excursie in de AW-duinen met mooie waarnemingen. Ze nemen u mee op een stevige wandeling naar onder meer de Zwanenplas. In de kanalen en de plas zijn diverse typische wintergasten te zien zoals de Grote Zaagbek, Brilduiker, Krooneend, Wilde Zwaan, Water-ral, Wintertaling en misschien ook Roerdomp. In totaal worden jaarlijks zo'n 30 vogelsoorten op deze excursie waargenomen.

VERZAMELEN BIJ HET HEK VAN DE INANG VAN PANNELAND. GRAAG ZELF DE TOEGANGSKAART VOOR DE AWD TER PLAATSE KOPEN. AANVANG: 9.00 UUR. DUUR: CIRCA 2,5 - 3 UUR.

WILDE ZWANEN. Foto: Johan Stuart

Zondag 5 februari | Samen Vogelen Zeevogels op de Zuidpier

De omgeving van de Zuidpier in IJmuiden kan in ieder jaargetijde leuke vogels herbergen. In februari zijn de echte wintergasten nog aanwezig. Net als de aanwezige vogels lopen we de Zuidpier af om te kijken naar soorten als Paarse Strandloper, Steenloper en Oeverpieper. Afhankelijk van het weer kunnen we genieten van langstreckende soorten als Jan-van-gent, (Roodkeel)duikers, zwemeendjes en steltjes. Bij rustig weer is de kans groot dat we Bruinvissen zien. Mocht de Zuidpier onverhoopt leeg zijn, dan bezoeken we het Kennemermeer, waar altijd eenden zitten en we kans hebben om Waterral en Baardmannetje te horen. Kortom, genoeg te beleven.

VERZAMELEN OM 9.30 UUR BIJ DE GROTE PARKEERPLAATS AAN HET BEGIN VAN DE ZUIDPIER. RINO ABRAHAMSE IS AANWEZIG. KLEED JE WARM AAN!

Woensdag 15 februari | Lezing over IJsland, schatkamer bij de Poolcirkel

Ben Kruijsen komt onder meer vertellen over de eeuwenoude cultuur, die door de IJslanders wordt gekoesterd. Ook gaat hij in zijn lezing in op de adembenemende landschappen en de hieraan gekoppelde natuur. Denk aan de klifkusten met grote aantallen zeevogels, fjorden met walvissen en de arctische heiden, woongebied van Regenwulp en Goudplevier en schatkamer van planten, mossen en korstmossen.

DE LEZING BEGINT OM 20.00 UUR EN WORDT GEHOUDEN IN DE HAARLEMMER KWEKTOUW AAN DE KLEVERLAAN 9, HAARLEM.

Zondag 5 maart | Samen Vogelen op de fiets in Spaarnwoudegebied

Vandaag maken we een fietstocht door recreatiegebied Spaarnwoude. We starten bij de PTT-toren, nu eigendom van Alticom, om mogelijk Slechtvalken te spotten. De tocht voert door het veenweidegebied. Misschien zien we de eerste Grutto's! Ook brengen we een bezoek aan vogelkijkhut de Smient.

VERZAMELEN MET DE FIETS OM 8.30 UUR BIJ DE PTT-TOREN IN DE WAARDERPOLDER. HENK BOERSBROEK IS AANWEZIG.

Vooraankondiging | Excursie naar de Maasvlakte en/of Vogelvallei

Op een nog nader te bepalen zaterdag in maart gaan we naar Rotterdam, meer specifiek de Maasvlakte en/of de Vogelvallei. De activiteitencommissie is in gesprek met Garry Bakker, stadsecoloog en nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Vogelvallei. De uitbreiding van de haven van Rotterdam heeft het Havenbedrijf gecompenseerd door in 2016 de Vogelvallei bij de Maasvlakte opnieuw in te richten en uit te breiden tot 21 hectare. Dat gebeurde in nauw overleg met Bureau Stadsnatuur (waar Garry Bakker werkt), landschapsarchitecten en diverse natuurorganisaties. De Vogelvallei bestaat nu uit diverse eilanden, grote waterpartijen en een wand waar oeverzwaluwen kunnen broeden. Het is een veilig, afgesloten gebied waar vogels kunnen rusten, eten en broeden. Door de diversiteit aan eilanden en begroeiingen kunnen veel verschillende soorten kustvogels - als sterns, Visdiefjes, Kokmeeuwen - en zangvogels - Grasmus en de Blauwborst - terecht in de vallei. Twee vogeluitkijkposten bieden de mogelijkheid om de vogelpopulatie te bewonderen.

HOU DE WEBSITE VWGZKL.NL EN MAIL IN DE GATEN VOOR DE PRECIEZE DATUM!

Zondag 2 april | Weidevogelexcursie in de Hekslootpolder

Deze excursie wordt georganiseerd door Vereniging Behoud de Hekslootpolder, IVN en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland samen. Er wordt informatie gegeven over vogels, geschiedenis, Unesco-erfgoed 'De Stelling van Amsterdam' en het ontstaan van het Amsterdams Peil. Kijker meenemen en denk om warme kleding.

VERTREK: 09.30 UUR, INFOPANEEL HOEK SPAARN DAMSEWEG/VONDELWEG, HAARLEM. DUUR: 2,5 UUR. INFORMATIE: PETER DAVIDS 023-5261853 EN ERIC VAN BAKEL 023-5393507.

Zaterdag 22 april | Excursie De Groene Jonker

Vlak bij de Nieuwkoopse Plassen ligt de Groene Jonker; een waterrijk natuurgebied met een grote plas, ruisende rietkragen en natte graslanden. Deze afwisseling in natuur zorgt voor een bijzonder gezelschap van weide- en moerasvogels. Het gebied is in korte tijd bekend geraakt bij veel vogelaars, vanwege de aanwezigheid van Kleinst Waterhoen, Porseleinhoen, Steltkluut en Geoorde Fuut. Het beheer van dit nog jonge natuurgebied is in handen van Natuurmonumenten.

AANMELDEN BIJ ACTIVITEITENCOMMISSIE@VWGZKL.NL. GRAAG VERMELDEN OF JE NOG PLEK IN DE AUTO HEBT OF DAT JE JUIST MET IEMAND MEE WILT RIJDEN.

VERZAMELEN OM 8.00 UUR OP HET PARKEERTERRAIN BIJ IKEA AAN DE KANT VAN STATION HAARLEM-SPAARNWOUDE. EEF VAN HUIJSSTEEDEN IS AANWEZIG.

Zondag 7 mei | Samen Vogelen in de Venneperhout

De Venneperhout is voor de Vogelwerkgroep onontgonnen gebied. Dit stukje nieuwe natuur, een groenstrook tussen de N207 en de Vinexwijk Getsewoud, is zo'n 10 jaar geleden aangelegd en valt onder beheer van Staatsbosbeheer. Rechte paden door-kruisen een aantal hectare gevarieerd landschap. Slootjes, kreupelhout, een groot grasveld en een buurtgroentetuin bepalen de sfeer. Auto's, huizen en vliegtuigen delen dit gebied met de vele vogelsoorten, die hier ook een plek vinden. Verrekijker mee en samen op zoek naar Fitis, IJsvogel, Torenvalk, Koekoek en Nachtegaal!

VERZAMELEN OM 09.00 UUR BIJ DE VENNEPER LODGE, GETSEWOUDWEG 1, 2151 MS NIEUW VENNEP. MARTIJN KORTHORST IS AANWEZIG.